

Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку

Мета: ознайомити із поняттям «тип країни», «типологія», сприяти розумінню особливостей сучасної соціально-економічної типології; розвивати уміння визначати тип країн світу, користуючись картами атласу; характеризувати країни, використовуючи нетекстові документи (таблиці); сприяти зацікавленості до розуміння соціально-економічних процесів, які відбуваються у світі.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, політична карта світу, контурні карти, мультимедійна презентація.

Ключові поняття: економічний розвиток, економічна система, типізація, ВВП, сектори національної економіки, аграрна країна, аграрно-індустріальна країна, індустріальна країна, постіндустріальна країна, розвинені країни, країни з перехідною економікою, країни, що розвиваються.

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Актуалізація опорних знань

- Пригадайте, що таке економічний розвиток.
- Які показники характеризують економічний розвиток країни?
- На які групи поділяють країни зі ІЛР? У якій з цих груп перебуває Україна?
- Які типи економічних систем вам відомі?

Пригадайте

- ▶ ознаки поняття «валовий внутрішній продукт»
- ▶ що таке економічний розвиток та які його складові
- ▶ типи економічних систем та їхні ознаки

Типи країн за валовим внутрішнім продуктом

Щоб оцінити загальну роль національної економіки у світовому економічному просторі, використовують абсолютне значення величини ВВП або ВНП → фактично визначають, скільки кожна країна «заробила» за рік

КРАЇНИ ЗА ЗАГАЛЬНИМ ОБСЯГОМ ВВП
ЗА ПКС (2016 р.)*

Місце	Країна	Розмір ВВП, млрд дол.
1	Китай	21 269
2	США	18 562
3	Індія	8 721
4	Японія	4 932
5	Німеччина	3 979
6	Росія	3 745
7	Бразилія	3 135
8	Індонезія	3 028
9	Велика Британія	2 788
10	Франція	2 737
ЄС		18 755
Увесь світ		119 097

КРАЇНИ ЗА ВВП НА ОДНУ ОСОБУ
ЗА ПКС (2016 р.)*

Місце	Країна	Показник ВВП на одну особу, дол.
1	Катар	129 727
2	Люксембург	101 936
3	Сингапур	87 082
4	Бруней	79 711
5	Кувейт	71 264
6	Ірландія	69 375
7	Норвегія	69 296
8	ОАЕ	67 696
9	Сан-Марино	64 443
10	Швейцарія	59 376
Середній у світі		15 943

► На першу десятку країн-лідерів припадає майже 2/3 всього загального ВВП світу.

► Чи означає це, що всі ці країни можна назвати *високорозвиненими*?

КРАЇНИ ЗА ЗАГАЛЬНИМ ОБСЯГОМ ВВП
ЗА ПКС (2016 р.)*

Місце	Країна	Розмір ВВП, млрд дол.
1	Китай	21 269
2	США	18 562
3	Індія	8721
4	Японія	4932
5	Німеччина	3979
6	Росія	3745
7	Бразилія	3135
8	Індонезія	3028
9	Велика Британія	2788
10	Франція	2737
ЄС		18 755
Увесь світ		119 097

► Слід урахувати, що *в них проживає різна кількість людей*, які створюють національне багатство → використовують *розмір ВВП (або ВНП) у розрахунку на одну особу*.

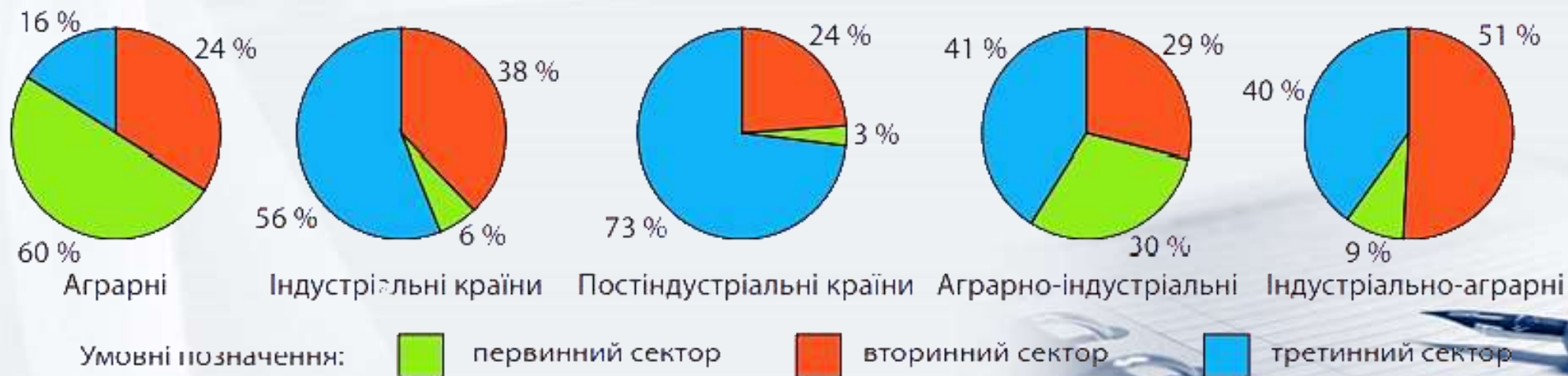
► Показник ВВП на одну особу відображає, *яку суму держава може витратити* на кожного свого громадянина → чим вищий цей показник, тим краще *можуть жити* люди.

КРАЇНИ ЗА ВВП НА ОДНУ ОСОБУ
З ПКС (2016 р.)*

Місце	Країна	Показник ВВП на одну особу, дол.
1	Катар	129 727
2	Люксембург	101 936
3	Сингапур	87 082
4	Бруней	79 711
5	Кувейт	71 264
6	Ірландія	69 375
7	Норвегія	69 296
8	ОАЕ	67 696
9	Сан-Марино	64 443
10	Швейцарія	59 376
Середній у світі		15 943

Типи країн відповідно до місця в системі світової економіки

Для більш глибокого аналізу економічного розвитку країн використовують комплексний підхід, поєднуючи якісні та кількісні економічні показники, серед яких — ВВП на одну особу, секторальна структура господарства, ступінь зрілості ринкової економіки, експортна спеціалізація тощо

Узагальнені типи країн за часткою секторів економіки у структурі ВВП.

Типи країн

```
graph TD; A[Типи країн] --> B[Високорозвинені]; A --> C[З перехідною економікою]; A --> D[Країни, що розвиваються];
```

Високорозвинені

**З перехідною
економікою**

**Країни, що
розвиваються**

Високорозвинені країни

► Відрізняються високим рівнем економічного розвитку, високим ВВП на одну особу → близько 40 країн, які виробляють понад 60% світової промислової продукції та 40% продукції сільського господарства

Високорозвинені країни

```
graph TD; A[Високорозвинені країни] --> B[«Велика сімка»]; A --> C[Розвинені країни Європи]; A --> D[Переселенські країни];
```

«Велика сімка»

**Розвинені
країни Європи**

**Переселенські
країни**

«Велика сімка»

Провідні країни, або «Велика сімка»
(G-7, від англ. Group of Seven):

- ▶ США
- ▶ Японія
- ▶ Німеччина
- ▶ Франція
- ▶ Велика Британія
- ▶ Італія
- ▶ Канада

- ▶ На них припадає майже половина ВВП та виробництва промислової продукції світу, більша частина оборотів світової зовнішньої торгівлі.
- ▶ Показник ВВП на одну особу - перевищує 35 тис. дол.

Розвинені країни Європи

- ▶ Австрія
- ▶ Бельгія
- ▶ Данія
- ▶ Ісландія
- ▶ Люксембург
- ▶ Нідерланди
- ▶ Норвегія
- ▶ Фінляндія
- ▶ Швейцарія
- ▶ Швеція та ін.
- ▶ Мають високий показник ВВП на одну особу, але
- ▶ економічна роль у світовому господарстві окремої такої країни невелика

Переселенські країни

- ▶ Австралія
- ▶ Ізраїль
- ▶ Нова Зеландія
- ▶ Південно-Африканська Республіка (ПАР)

▶ Їх об'єднують за схожими рисами історичного та економічного розвитку.

▶ Господарські відносини були привнесені до цих країн іззовні — емігрантами з Європи.

▶ Характерна аграрно-сировинна спеціалізація економік

Австралія

Нова Зеландія

Ізраїль

ПАР

Країни з перехідною економікою

► Ці країни були об'єднані в окрему групу в 1990-х рр. після розпаду світової соціалістичної системи.

- Україна
- Білорусь
- Молдова
- Казахстан
- Грузія тощо

► Особливість — незрілість ринкової системи, науково-технічна залежність від розвинених країн

► Деякі з них (Польща, Чехія, Словаччина та ін.) вже *перейшли до групи розвинених країн.*

Країни, що розвиваються

Країни, що розвиваються

НІК (нові індустріальні країни)

Країни – експортери нафти

Малі острівні країни

Країни з порівняно зрілою структурою економіки

Найменш розвинені країни

Нові індустріальні країни

- ▶ Південна Корея
- ▶ Сингапур
- ▶ Тайвань (частково визнана)
- ▶ Аргентина
- ▶ Бразилія
- ▶ Мексика
- ▶ Чилі
- ▶ Малайзія
- ▶ Індонезія
- ▶ Таїланд

▶ За виробництвом деяких видів промислової продукції НІК займають провідні позиції в міжнародній економіці.

▶ При цьому НІК не тільки знайшли своє місце в міжнародному поділі праці, але й випередили деякі високорозвинені країни

Країни — експортери нафти

► Завдяки величезним надходженням від торгівлі нафтою вони отримують значні можливості для розвитку сучасного господарства, фінансової та соціальної сфер, містобудування тощо.

► Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ)

► Кувейт

► Катар

► Саудівська Аравія

► Оман

► Бруней

► Лівія

► Іран та ін.

► Деякі з них за показниками ВВП на одну особу є найбагатшими у світі

Малі островні країни («багаті острови»)

► Високі прибутки цих країн пов'язані з розвитком сфери послуг, у першу чергу із банківською справою та туризмом

- Антигуа і Барбуда
- Багамські Острови
- Барбадос
- Бахрейн
- Сейшельські Острови.

Країни з порівняно зрілою структурою господарства

— це держави з багатoproфільною, але технічно і структурно відсталою економікою (переважно країни Азії, Латинської Америки та Північної Африки)

- ▶ Індія
- ▶ Іран
- ▶ Перу
- ▶ Колумбія
- ▶ Марокко
- ▶ Єгипет та ін.)

Найменш розвинені країни

— це переважно аграрні або аграрно-індустріальні країни

- ▶ Вони мають **низькі** (менше ніж 3975 дол./особу) і **дуже низькі** показники **ВВП** (менше 1005 дол./особу)
- ▶ Багато **африканських країн**: Ефіопія, Південний Судан, Того, Еритрея, Гвінея, Мозамбік, Малаві, Нігер, Ліберія, Бурунді, Руанда, Сомалі, Танзанія, Демократична Республіка (ДР) Конго
- ▶ Окремі **азіатські країни**: Афганістан, Камбоджа, Бангладеш, Непал
- ▶ **Острівні країни**: Кірибаті, Соломонові Острови, Комори

Підсумуємо

- ▶ Тип країни — об'єктивно сформований і відносно стійкий комплекс властивих їй умов, ресурсів та особливостей розвитку, що характеризує її роль і місце у світовому співтоваристві на певному етапі розвитку.
- ▶ Важливим показником економічного розвитку країни, що використовують для загальної характеристики результатів її економічної діяльності, є значення валового внутрішнього продукту (ВВП).
- ▶ Відповідно до місця країни у світовій економіці в ООН виділяють високорозвинені країни, країни з перехідною економікою та країни, що розвиваються

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ:

Опрацювати параграф підручника 8, контурна карта

